

Koivunhuhmarjäkälä

Liten blekspik

Schlerophora peronella

Uhanalaisuusluokka (IUCN): vaarantunut (VU)

Uhanalainen (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Koivunhuhmarjäkälä kasvaa alustansa sisällä tai pinnalla ja on vaikeasti havaittavissa. Sen voi tunnistaa nuppimaisista kotelomaljoista, jotka ovat vain noin 0,5–0,8 mm korkeita ja väriltään kalvakkaan vaaleita tai rusehtavia valkohärmäisiä tai nuorina sitruunankeltahärmäisiä.

Elinympäristö ja levinneisyys

Koivunhuhmarjäkälä kasvaa varsin vanhojen lehtipuiden rungoilla yleensä tyvellä, usein lähes irtoamaisillaan olevalla kaarnalla tai kaarnattomilla osilla niin elävällä kuin kuolleellakin puulla. Kasvukohdat ovat usein vanhojen puiden kuivia onkaloita tai paksun kaarnan uurteita. Jäkälää tavataan useimmiten koivulla, mutta myös muilla lehtipuilla, esimerkiksi lehmuksella, jalavalla, pihlajalla ja haavalla. Kasvupaikat voivat olla valoisia tai varjoisia. Koivunhuhmarjäkälän esiintyminen painottuu eteläiseen Suomeen, mutta sitä on tavattu myös muutamain paikoin Etelä- ja Pohjois-Savossa ja Pohjois-Karjalassa.

Nykytila ja uhkatekijät

Koivunhuhmarjäkälää uhkaavat metsien hakkuut, vanhojen koivujen vähentyminen sekä jossain määrin lehtojen kuusettuminen sekä aikaisemmin laidunnuksen avulla avoimena säilyneiden hakamaiden ja niittyjen umpeenkasvu. Varovaisetkin hakkuut voivat olla vaarallisia, koska kasvupuut kaatuvat herkästi tuulisuuden lisääntyttyä. Noin puolet tunnetuista nykyesiintymistä sijaitsee suojelualueilla.

Hoitosuositukset

Koivuhuhmarjäkälän kasvupaikalla puustoa voidaan tarvittaessa suunnitelmallisesti varovaisesti harventaa, esimerkiksi kuusettuvista lehdoista voidaan poistaa joitakin kuusia. Kasvuston ympärille tulisi kuitenkin jättää riittävästi suojaa-
vaa metsää, ja kasvupaikkojen ja niiden lähiympäristön kasvualustaksi soveltuvat lehtipuut olisi hyvä säästää. Joillakin kasvupaikoilla laji hyötyisi taimikon ja pensaikon poistosta tai niitosta. Jotkut esiintymät sijaitsevat metsälain mukaisilla jyrkänteillä, lehdoissa ja rehevissä korvissa.

Lähteet

Nitare, J. (toim.) 2000. Signalarten – indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping. 384 s.